

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-RED

OR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

MEITANI G. G. DANIELOPOLU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3

REDACTOR - ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate
Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Controverse în materie de autentificare și contestațiuni la executarea actelor de d-l Corneliu Botez.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Curtea de apel din Constanța: Maria P. Uzunof cu Sterie A. Stereff.*

JURISPRUDENȚA STRAINĂ. — *Curtea de apel din Rouen.* — Observațiune de S. R.

Controverse asupra competenței tribunalelor de primă instanță în raport cu a judecătoriiilor de ocoale în materie de autentificarea actelor și în contestațiuni la executarea silită a acestor acte. În ce cazuri cărțile de judecată și sentințele pronunțate de tribunale în aceste contestațiuni sunt supuse apelului*).

— URMARE —

Legiuitorul din 1908, a înțeles necesitatea de a se stabili în același timp o uniformitate, o armonie între competența de judecată a judeului de ocol rural și competența de notariat nelimitată a aceluiași, aproape egală cu a tribunalelor, spre a se evita conflictele de competență care puteau să se nască între ambele categorii de instanțe, cu prilejul judecării contestațiilor ce se pot ivi la executarea acestor acte. De aci dispoziția art. 49 din actuala lege a judecătoriiilor de ocoale care, după ce prevede în concordanță cu dispoziția art. 20 din legea pentru autentificări, că judecătorii de ocol investesc cu formula executorie actele autentificate de ei și dau or-

dine pentru executarea lor, stabilește următoarea regulă de jurisdicțiune:

«Ei judecă în primă și ultimă instanță până la 300 lei și cu drept de apel, când obiectul contestațiunii e mai mare de 300 lei, toate contestațiile ce s'ar ivi din partea oricui cu prilejul acestor executări».

De oarece judecătorii de ocoale rurale sunt competenți a autentifica acte de orice natură și până la orice valoare, cu restricțiile prevăzute de art. 45, se naște întrebarea dacă, în virtutea acestei reguli de competență, judele de ocol e competent a judeca contestațiile ivite la executarea lor numai până la limita competenței prevăzute prin art. 27 și art. 33 și urm., legea judecătoriiilor de ocoale, sau cricare va fi valoarea actelor?

Ne propunem să rezolvăm această controversă.

Prima observațiune ce ne sugerează examinarea textului art. 49 legea judecătoriiilor de ocoale este că modifică însăși competența de resort a judeului de ocol în materie imobiliară.

Conform art. 33 din legea judecătoriiilor de ocoale, judele de ocol judecă în primă instanță acțiunile imobiliare în genere până la valoarea de 3.000 lei, sau până la întinderea de 10 hectare pentru locurile fără clădiri sau îmbunătățiri. Art. 49 din legea judecătoriiilor de ocoale, creiază și o competență de ultim resort în această materie, întrucât nu distinge între lucrurile mobile și imobile.

Ne întrebăm, să fi modificat oare acest text, sau

*) Vezi *Dreptul*, No. 61 dela 16 Octombrie 1914.

mai bine zis să fi micșorat și *competința de judecată a tribunalelor de prima instanță* dând în căderea judeului de ocol, pe cale de contestație la executarea actelor autentificate de dânsul, *judecata pretențiunilor ce formează obiectul lor pentru o valoare nelimitată, atât în materie personală sau mobilă, cât și imobiliară?*

În susținerea sistemului negativ s'ar putea trage un argument din dispozițiile art. 27 din legea judecătorilor de ocoale, care se rostește că *competința în ultimă instanță a judeului de ocol în materie personală și imobiliară e limitată până la valoarea de 300 lei inclusiv capital și procente reclamate*¹⁾, și cu drept de apel până la valoarea de 3.000 lei, inclusiv capital și procente, «*pentru toate cererile în această materie principale, accesorii sau incidentale*». Or, de aceste cereri incidentale și contestațiuni analoge se ocupă art. 400 pr. civ., când se rosteste în principiu că se vor îndrepta la instanța care a încuviințat titlul executor. Contestațiile la executarea actelor autentice fiind niște cereri incidentale, ar urma să nu poată fi îndreptate înaintea judeului de ocol decât până la valoarea de 3.000 lei, țărmarit de art. 27 și 33 din legea judecătorilor de ocoale.

Art. 49 din legea judecătorilor de ocoale, rostindu-se că *judele de ocol judecă cu drept de apel când valoarea contestațiunii e mai mare de 300 lei*, încă ar confirma această idee prin faptul că nefixând în acest caz întinderea valorii, nu ne-am putea raporta spre a o preciza, decât la zisele texte, care limitează pe cale principală *competința de judecată a judeului de ocol*.

Nu îmbrățișăm această interpretare. Textul ni se pare destul de clar. Legiuitorul a voit să stabilească

1) Art. 49 din legea judecătorilor de ocoale, fixează și dânsul *competința de resort a judeului de ocol tot până la 300 lei, fără a pomeni și de procente*. Credem însă că față de dispoziția art. 27 din legea judecătorilor de ocoale, care stabilește *normele competenței de resort, procentele reclamate intră și ele în calculul competenței prevăzute de art. 49*.

Legile anterioare nu prevedeau expres țifra până la care judecătorii de ocol judecau cu recurs contestațiile la executarea actelor autentificate de ele. Se aplicau principiile dreptului comun, după care *cuantumul interesului cauzei determina cazul când cartea de judecată era supusă apelului sau recursului*. Comp. debaterile parlamentare ale legii din 1894 reproducuse în «*Noul cod al judecătorilor de ocoale, p. 540*».

o unitate deplină de *competință între competența pentru actele de notariat a judecătorului de ocol, fie urban, fie rural, în limitele prevăzute de lege și aceea cu prilejul judecării contestațiilor la executarea acelor acte*.

Nelimitând valoarea până la care el poate judeca în apel asemenea contestațiuni și-a vădit suficient intențiunea sa de a-i da în această materie o *competință nelimitată, având în vedere fără îndoială împrejurarea că în ce privește în special pe judele de ocol rural, actele în chestiune privesc pe locuitorii săteni și că în regulă generală tranzacțiile lor nu depășesc prin valoare competența judeului de ocol în materie litigioasă*²⁾.

D-l Dem. Negulescu, înclină de asemenea a admite această consecință ce forțat reese din *competința nelimitată dată judeului de ocol rural pentru actele de notariat, deși altfel, recunoaștem împreună cu d-sa că e neadmisibilă din punctul de vedere al principiilor de procedură*³⁾.

Așa e socotit legiuitorul că e util și nu putea să procedă altfel din momentul ce a atribuit judeului de ocol rural în materie de notariat o *competință superioară competenței lui în materie de judecată ordinară*.

Ne găsim în fața unei prorogări excepționale de *competință care face ca pe viitor să scape din competența tribunalului de primă instanță judecarea acestor contestațiuni; ele nu încetează totuși de a judeca litigiile privitoare la drepturile decurgând din actele contestate când vor intra în sfera competenței lor de judecată, oricâteori vor fi sezise pe cale principală cu rezolvirea lor*.

2) De asemenea și judele de ocol urban, în marginile competenței lui, pentru actele de notariat e competent a judeca contestațiile la executare, chiar dacă obiectul contestației ar depăși prin valoarea sa marginile competenței lui de judecată pe cale principală. din cauza caracterului lor accesoriu. Oare, chiar pe cale principală, judele de ocol nu e competent a examina orice mijloace de apărare a părților în aceleași margini, chiar dacă rezolvite distinct, ar constitui cereri de resortul instanțelor superioare? Ne găsim în fața aplicării regulii că *judecătorul acțiunii e și judecătorul excepțiunii, care se aplică și în contestații, afară de acele contestații care sunt privitoare la urmărirea nemîșcătoarelor, nu la predarea lor și care făcând parte din procedura de expropriere sunt rezervate exclusiv tribunalelor de prima instanță, cu excepția cazului prevăzut de art. 110 l. j. ocoale*.

3) Dem. Negulescu, *Dreptul* No. 39 din 1910.

Trecem acum la o altă chestiune nu mai puțin importantă care rezultă din conflictul de competență, în aceeaș materie, dintre tribunale și judele de ocol.

* * *

Am arătat că competența tribunalelor în materie de notariat e generală, ea deci se aplică la actele până la orice valoare și chiar *sub o valoare minimă* competenței lor litigioase.

Să presupunem că părțile în loc să recurgă la oficiul judeului de ocol, cer la tribunal autentificarea unui act având de obiect o obligațiune personală sau mobilă, ori strămutarea proprietății unui nemișcător, a cărui revindicare intră în *competința exclusivă a judecătorilor de ocoale*, după legea lor organică.

E netăgăduit că în temeiul art. 20 din legea pentru autentificarea actelor, formula executorie când va fi cazul a fi aplicată, nu se poate pune pe un astfel de act devenit executoriu, decât de autoritatea care l-a autentificat, adică de tribunal. Tot la tribunal se vor îndrepta și contestațiile ivite cu prilejul executării actului, în virtutea regulei de competență statornicită prin art. 400 pr. civ. 4).

Ne întrebăm, *sentințele date de tribunal asupra acestor contestații sunt sau nu supuse apelului?*

Două texte de lege s'ar părea că ne îndrituiesc să răspundem afirmativ la această chestiune: art. 55 și 402 pr. civ.

Art. 55 pr. civ., se rostește că tribunalele judecă în apel pricinile venite dela judecătorii de ocoale. Apoi adaogă: «celelalte pricini le vom judeca în primă instanță».

Art. 402 pr. civ., prevede termenul de apel împotriva sentințelor pronunțate de tribunale în materie de contestații la executarea silită, *fără a distinge între pricinile judecate ca primă instanță și cele venite în apel*.

Credem că aceste texte nu ne îndreptățesc a da o soluție afirmativă chestiunii.

Mai întâi e inexact a se susține că tribunalele judecă numai în apel pricinile venite dela judecătorii de ocoale, pe când celelalte pricini le-ar judeca numai în prima instanță.

4) În acest sens și Cas. II, No. 113 din 1912, „Săptămâna juridică“, p. 410.

Tribunalele judecă în primă și ultimă instanță pricinile venite în recurs dela judecătorii de ocol, ori decăteori casând o carte de judecată, pentru alte motive decât acel al incompetenței, evocă și judecă din nou pricina, potrivit rânduelei stabilite de art. 107 din legea judecătorilor de ocoale.

Tribunalele mai judecă în primă și ultimă instanță orice pricini deferite direct competenței lor, *în care dreptul de apel e ridicat în mod expres de lege*, cum e în materie de perempțiune (art. 257 pr. civ.).

În fine, tribunalele mai judecă în primă și ultimă instanță acțiunile de competența judeului de ocol, când sunt *direct sezitate* cu judecarea lor și când nici părțile și nici judecătorii din oficiu nu ridică excepțiunea de incompetență 5).

Art. 56 pr. civ., e destul de categoric, el se rostește că pricinile care au o valoare mai mare de 1.500 lei capita 6), se vor judeca de tribunale în întâia instanță, «afară de cazul unde legea prevede altfel».

În ce privește marginile de interpretare ale art. 402 pr. civ., nu se poate susține că contestațiile la executarea silită se judecă totdeauna de tribunale cu

5) Chestiunea dacă părțile pot renunța la beneficiul celor două grade de jurisdicție spre a fi judecate în primă și ultimă instanță de tribunal într'o afacere de competența judeului de ocol e controversată. Părerea dominantă e că jurisdicția judeului de ocol fiind excepțională, numai în avantajul părților, tribunalul poate judeca afacerea dacă părțile nu ridică excepția de incompetență, fără a se putea susține că s'a sgduit ordinea publică, care e efectul imediat al necompetenței ratione materiae. În acest sens, *Bourbeau*, p. 26 și 27; *M. Sufu* «Curier. judiciar», 75 din 1902; Cas. I, 284 din 1871, B. p. 128; Cas. I, 263 din 1896, B. p. 1178 și Cas. II, 316 din 1902, B. p. 937. Contra *G. Tocilescu*, vol. II, p. 253; Cas. I, p. 484 din 1873, B. p. 232; Cas. I, 131 din 1881, B. p. 391.

În sistemul contrariu, părțile ar putea ataca direct pe calea *recursului* sentința tribunalului dată cu incompetență, întrucât e vorba de o excepțiune de ordine publică. În acest sens, C. București II, «Dreptul» 1904, p. 156, V. totuși în sensul admisibilității apelului, *Casația franceză* din 13 Februarie 1906, «Dreptul» 36 din 1908. V. pentru toate aceste date mai pe larg «Noul cod. jud. ocol.», p. 230. 261 și 1055.

Dar dacă părțile s'au mulțumit cu judecata tribunalului și n'au atacat-o cu recurs în termen legal pentru incompetență, cel puțin, în această ipoteză, nu se poate susține că renunțarea la gradele de jurisdicție n'a atârnat de bunăvoia părților și că voința lor n'a prevalat asupra dispozițiilor protivnice ale legii.

6) Până la valoarea de 3.000 lei, după actuala l. j. ocoale.

drept de apel, de oarece ele se pot ivi cu prilejul executării unei sentințe pronunțate de tribunale ca instanță de apel împotriva unei cărți de judecată a judeului de ocol, în care caz sentința ce se pronunță nu poate fi supusă decât recursului. E cert deci că art. 402 pr. civ., care regulează durata termenului de apel, are în vedere numai ipoteza când o asemenea cale poate fi deschisă celor interesați, în virtutea regulilor ordinare de competență, fie cu prilejul contestației la executarea unei cărți de judecată, fie a unei sentințe a tribunalului pronunțată în primă instanță și deci susceptibilă de apel.

Să vedem care sunt aceste reguli și ce aplicațiune pot avea în contestațiuni la executarea *actelor autentice*.

Între un act autentic investit cu formula executorie și o hotărâre judecătorească există o perfectă analogie.

Din faptul că formula executorie se poate pune pe actele autentice în același mod ca și pe hotărârile judecătorești, ele dobândesc un caracter asemănător, ca și cum drepturile și obligațiile ce constată și sancțiunile prevăzute de părți, ar fi tranșate și consfințite prin o hotărâre judecătorească.

Dacă o asemenea formulă n'ar fi aplicabilă, partea interesată ar fi în drept a intenta o acțiune pe cale principală pentru valorificarea pretențiilor sale.

Or, în ipoteza că valoarea actului depășește competența judeului de ocol, o asemenea acțiune nu se poate îndrepta de cât la această instanță de judecată. În cazul însă când reclamantul își va îndrepta acțiunea sa la tribunal, în loc de judele de ocol, și pârâtul nu ridică nici o obiecție asupra competenței, sentința tribunalului va fi în primă și ultimă instanță, fiind prezumpt că părțile au renunțat benevol la beneficiul primului grad de jurisdicție.

Aceiași prezumție există și în cazul când părțile ar autentifica la tribunal o convenție, care prin valoarea sau natura obiectului ar intra în competența judeului de ocol. Părțile, în acest caz, nu fac de cât să uzeze de o facultate ce le acordă legea, care le lasă mâna liberă în alegerea instanței de notariat, dar odată ce, au preferit tribunalului, judecătoria de ocol, ele trebuie să se supună forțat consecințelor ce izvorăsc din această preferință, atunci când actul investit cu formulă executorie ar fi atacat pe calea

contestației, pentru că nimănui nu-i e îngăduit, prin propriul său fapt, fără a viola ordinea publică, să creeze alte grade de jurisdicțiune decât acele prevăzute de lege, după natura sau importanța afacerii.

De aceea cu prilejul judecării contestației la executarea unui asemenea act investit cu formula executorie, care echivalează cu o adevărată hotărâre judecătorească dată în primă și ultimă instanță de tribunal, nu se pot înlătura sau eluda regulile de competență prescrise pentru determinarea competenței de *resort* a hotărârilor judecătorești în general.

În această privință regulile competenței de judecată a judeului de ocol sunt în perfectă armonie cu acelea ale tribunalelor de primă instanță.

Competința judeului de ocol se determină, fie după valoarea litigiului, fie după întinderea sau natura obiectului contestației, potrivit cu dispozițiile exprese din legea specială care cărmuește organizarea acestei instanțe.

În ce privește tribunalele, art. 57 pr. civ., se exprimă că, în toate cazurile, competența se va regula după valoarea prevăzută în cerere. Și mai departe: «Această dispoziție nu schimbă rânduiala legii judecătoriilor de pace privitoare la competență».

Iată linia de demarcație între competența judeului de ocol și tribunalul de primă instanță, pentru care există o singură regulă fundamentală de competență: *valoarea litigiului sau a actului*.

De această regulă ne vom călăuzi deci spre a decide dacă sentințele pronunțate de tribunale cu prilejul contestațiilor la actele autentificate de dânsese sunt sau nu supuse apelului și ea ne învață de ce nu poate fi supusă decât recursului în casație, sentința tribunalului dată asupra unei contestațiuni ivite cu prilejul executării unui act, care, după valoarea sau natura obiectului lui, nu depășește competența judeului de ocol.

Din momentul ce legiuitorul a dat judeului de ocol rural o competență nelimitată spre a judeca contestațiile la executarea actelor autentificate de ei cu apel la tribunal, e o rațiune și mai mult ca tribunalele să nu poată judeca decât în ultimă instanță aceleași contestațiuni privitoare la acte autentificate de aceste instanțe, pentru o valoare sub competența lor ordinară de judecată, și ar fi să bănuim pe nedrept pe legiuitor de o adevărată inconsecvență, dacă am admite contrariul.

Chestiunea s'a prezentat și înaintea Inaltei Curți de casație, care i-a dat aceeași soluție prin aplicarea principiilor generale de competență⁷).

*
* *

Ce trebuie să decidem în privința *contestației făcute de terții*?

Se pot înlățișa următoarele ipoteze: 1) cu prilejul unei contestații la executarea unei *cărți de judecată dată în ultimă instanță* de judele de ocol, un terțiu revendică un lucru sequestrat a cărui valoare depășește competența în primă și ultimă instanță a judeului de ocol, ori cu prilejul urmăririi veniturilor generale a unui imobil, același terțiu revendică proprietatea imobilului. În primul caz, s'a pronunțat în sensul că cartea de judecată e susceptibilă de apel, tribunalul Iași⁸), iar în al doilea caz, tot în sens afirmativ, însăși Inalta Curte de casație⁹), pe motiv că se aplică în cauză regulile competenței de resort prevăzute fie de art. 27, fie de art. 33 din legea judecătoriilor de ocoale.

2. Cu prilejul unei contestații la o *sentință a tribunalului dată în apel* se urmărește distragerea de către un terțiu a unor lucruri care, prin valoarea lor, depășesc competența în primă instanță a judeului de ocol. Dacă am aplica principiile de competență din ipoteza de mai sus, ar trebui să admitem că *sentința ce tribunalul va pronunța asupra contestației*, ar fi susceptibilă de apel, deci de un al treilea grad de jurisdicție.

3. Cu prilejul unei contestații la executarea de către tribunal a unei *decizii a Curții de apel*, un terțiu cere distragerea unor lucruri ca fiind proprietatea sa, dar a căror valoare intră în marginile competenței judeului de ocol.

Dacă ar urma să aplicăm același principiu de competență că valoarea obiectului revendicat ar de-

termina competența instanței de judecată și nu însuși fondul pricinii la care se referă titlul executoriu contestat, ar trebui să decidem că tribunalul ar deveni incompetent să judece contestațiunea și că Curtea de apel ar deveni și ea *incompetentă* să judece apelul cu prilejul executării propriului său titlu, ceea ce ar constitui o gravă contradicție cu însăși regulile de competență, în puterea cărora Curtea și-a pronunțat deciziunea sa.

De aceea, după o mai matură aprofundare a chestiunii, credem că nu putem aplica pentru terții, ori care ar fi pretențiile lor, în toate aceste ipoteze, alte reguli de competență decât acele ce au guvernât însăși natura afacerii la care se referă titlul executor sau actul autentic ce se execută, având în vedere faptul că contestațiile la executare nu sunt de cât niște incidente accesorii, provocate cu prilejul executării, fie a titlului de judecată a afacerii, fie a actului autentic investit cu formula executorie și ca atare sunt subordonate aceluiași reguli de competență.

În adevăr contestatorul, când e o terță persoană, are două căi deschise înaintea sa: sau calea directă a acțiunii principale și în acest caz obiectul pricinii e supus regulilor ordinare de competență a acestei căi, sau calea indirectă a contestației la executarea titlului executoriu care consfințește drepturile altora și în acest caz constituie un accesoriu supus regulilor de competență cărora îi e subordonat însuși acest titlu. Cei de al treilea luând această din urmă cale sunt presupuși că au renunțat de bună voie la beneficiul celor două grade de jurisdicțiune.

De aceea în prima ipoteză de mai sus, cartea de judecată nu poate fi pronunțată decât în ultimă instanță¹⁰), tot așa în celelalte două ipoteze, tribuna-

7) Cas. II, 3 din 1912, «Săptămâna juridică», pag. 151; tot în acest sens s'a pronunțat în majoritate și C. de apel din Galați, I, prin decizia No. 93 din 1914, nepublicată, respingând ca neadmisibil apelul făcut contra sentinței trib. într'o contestație la executarea unui act de vânzare imobiliară autent. de tribunal, dar a cărui valoare intră în limitele competenței judeului de ocol.

8) Trib. Iași II, 345 din 1900, reprodusă în «Noul Codice jud. de ocol», p. 235.

9) Cas. I, 143 din 1903, «Dreptul» 45 din 1903, reprodusă în «Noul Codice jud. de ocol», p. 236.

10) V. asupra acestei chestiuni cele expuse de noi în «Noul Codice jud. de ocol», p. 1062 și urm. și jurisprudențele acolo citate, cum și decizia Cas. II, 203 din 1907, „Curier. judic. 67 din 1907, în sens contrariu, jurisprudență, care fiind eronată Inalta Curte a revenit asupra ei mai târziu. Mai vezi tot în sens contrariu C. de București II, 191 din 1910, „Curier. judic.“, 75 din 1910, deciziune dată în majoritate, d-nii consilieri St. Miculescu și D. Maxim făcând opinie separată în sensul adevăratelor principii și C. de Iași 1015 din 1901, a cărei soluție am combătut-o în ace ași lucrare, unde am reprodus și explicațiile d-lui ministru al justiției C. Dissescu, autorul reformei procedurii civile din 1900, dată cu prilejul votării art. 402 pr. civ.

lul ca și Curtea de apel nu încetează de a fi competenți a rezolva contestația celor de al treilea, ori cât de minimă ar fi valoarea pretențiunilor lor, potrivit dispozițiilor art 400 pr. civ., care prevede că contestațiunea se îndreaptă *totdeauna* la instanța dela care emană titlul ce se execută, iar când se ridică asupra urmăririi însăși se îndreaptă la instanța care execută hotărârea cu drept de apel pentru părți conform art. 402 din aceeași procedură, în cazurile îngăduite de lege.

Când, prin art. 49 din legea judecătorilor de ocoale, se prevede că judecătorii de ocoale judecă contestațiile ce s'ar ivi la executarea actelor autentificate de ei, «din partea oricui», n'a făcut decât să consacre această regulă aplicabilă atât cu privire la hotărârile judecătorești, cât și la actele autentice ¹¹⁾.

Regula că natura afacerii principale determină competența în orice contestațiuni a găsit o justă aplicare într'o deciziune a Curței de Galați prin care a fost respins ca inadmisibil apelul făcut contra sentinței tribunalului dată în materie de pământ rural în primă și ultimă instanță conform art. 7 din legea rurală din 1864. Inalta Curte de casație a confirmat cu drept cuvânt această deciziune, deși contestația avusese de obiect numai nulitatea unui act de procedură, întrucât, după principiile generale de competență, sentința dată asupra contestației nu poate fi supusă la două grade de jurisdicție, ci numai la un singur grad, ca și hotărârea dată asupra fondului ¹²⁾.

Corneliu Botez

Consilier la Curtea de apel din Galați.

11) V. mai pe larg «Noul Codice jud. de ocol», p. 548 și 549.

12) Cas. II, 51 din 1913, «Jurisprudența Română», pag. 214. Se înțelege că în cazul când însăși acțiunea privitoare la anularea unui act de înstrăinare de pământ rural dat în virtutea legii rurale din 1864, s'a judecat sub imperiul l. j. ocoale din 1896 sau 1908, care a creat pentru toate acțiunile relative la pământurile rurale în chestiune, două grade de jurisdicție, în temeiul aceluiași principiu general de competență, vor fi supuse apelului și cartea de judecată sau sentința tribunalului, date asupra contestației la executare. În acest sens și Cas. I, No. 6 din 1912, «Săptămâna Juridică», p. 179.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 8 Octombrie 1914

Președința d-ului Al. Bârsescu, președinte

Maria P. Uzunof cu Sterie A. Stereff

APEL. — CALE DE ATAC. — COMPETINȚĂ. — NATURA AFACERII. — ART. 904 C. COM.

RETROACTIVITATE. — LEGI DE ORDIN PRIVAT. — LEGI DE PROCEDURĂ. — TERITORIUM ANEXAT. — ART. 1 C. CIV.

ACTE DE COMERT. — OPERAȚIUNI DE BANCĂ ȘI ZĂRĂFIE. — COMERCIANT. — ART. 280 ȘI 281 C. COM. BULGAR.

ACTE DE COMERT. — COMERCIALITATEA FAȚĂ DE UNA DIN PĂRȚI. — COMPETINȚĂ. — JURISDICȚIE COMERCIALĂ. — ART. 283 ȘI 286 C. COM. BULGAR.

1° Norma după care se regulează căile de atac ce se pot exercita în contra unei sentințe se stabilește după modul cum afacerea a fost judecată de prima instanță, iar nu după caracterul pe care l'avea acea afacere.

Astfel, din moment ce o afacere a fost judecată la prima instanță ca comercială, căile de atac contra sentinței vor fi cele prevăzute de codul comercial și în termenul prevăzut de acel cod, indiferent de natura însăși a afacerii dacă e civilă sau comercială.

2° Drepturile private anterior câștigate de locuitorii unui teritoriu ce se anexează, rămân intacte și guvernate de legea sub care au luat naștere, afară numai de legile de procedură și de competență, în privința cărora părțile nu pot invoca un drept câștigat, întrucât formele de procedură și instanțele de jurisdicțiune nu sunt create în vederea unui interes privat ci într'un interes de ordine publică.

3° Potrivit art. 280 și 281 din codul de comerț bulgar, operațiile de bancă și zărăfie sunt considerate ca comerciale, după cum suut socotite ca comerciale și orice alte operațiuni ale unui comerciant privitoare la exercițiul și susținerea comerțului său.

4° Potrivit art. 283 și 286 din codul de comerț bulgar, când un act este comercial chiar numai pentru una din părți, acțiunea ce derivă dintr'ansul este comercială și de competența ju-

risdicțiunii comerciale, iar în caz de îndoială asupra naturii afacerii, ea trebuie considerată ca comercială și supusă acestei jurisdicții.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Maria P. Uzunof din Balcic în calitate de moștenitoare legală a fiului său Gh. Uzunoff, contra sentinței comerciale No. 79 din 30 Mai 1914 a tribunalului Caliacra;

Având în vedere că, intimatul Sterie A. Stereff a cerut respingerea apelului ca tardiv, de oare-ce sentința este pronunțată contradictoriu de tribunal în ziua de 30 Mai 1914, iar declarațiunea de apel are dată 17 Iulie 1914 și afacerea fiind comercială, apelul este declarat peste termenul de 30 zile, dela pronunțare, prevăzut de art 904 c. com;

Având în vedere că apelanta se opune, susținând că afacerea este civilă și apelul făcut în termen, de oare-ce în petiția de intentarea acțiunii este vorba de restituirea unei sumi de 20.000 lei ce Gh. Uzunoff, fiul său, o avea depusă la bancherul Sterie Stereff; că, acest depozit făcut de un necomerciant, nu poate fi socotit ca un act de comerț față de el; că, operațiunea făcută de Uzunoff nu provine dintr-o afacere comercială și deci nu poate fi considerată comercială conform art. 282 legea comercială bulgară; afară de aceasta, acțiunea ei nu este comercială și pentru că a intentat-o în calitate de moștenitoare legală a fiului său.

Considerând că, ceea ce trebuie să stabilim este norma după care se regulează căile de atac ale unei hotărâri și anume dacă trebuie să avem în vedere natura afacerii sau modul cum a fost judecată de instanța a cărei hotărâre se atacă;

Considerând că, ceea ce determină caracterul acestei norme este numai felul cum afacerea a fost judecată la prima instanță iar nu natura ei;

Că, a decide altfel, ar fi ca partea să fie surprinsă în instanța de apel și expusă ași vedea respins ca tardiv apelul când bună oară a fost făcut după regulile de drept comun, când tot după aceste reguli a fost intentată și judecată acțiunea la prima instanță, fără a se fi obiectat ceva acolo, asupra caracterului comercial al ei; sau să se considere încă în termen un apel tardiv la o sentință judecată la prima instanță ca comercială, numai pentru că în-

tâia oară, în apel s'ar invoca caracterul civil al afacerii;

Considerând că, hotărârea apelată astăzi, purtând numele de sentință comercială și fără ca la prima instanță să se fi făcut vre-o obiecțiune asupra necomercialității, urmează după principiul enunțat mai sus să fie considerată ca pronunțată asupra unei afaceri cu caracter comercial;

Având în vedere că, apelanta susține că numai titlu de sentință comercială nu ar fi suficient pentru a da hotărârei caracterul de comercială, mai cu seamă că tribunalul Caliacra nu are o secție specială comercială și nici din administrarea probelor nu s'ar vedea făcută vre-o aplicațiune a legii comerciale;

Considerând că, pentru o mai largă discuțiune și pentru a evidenția că tribunalul Caliacra a înțeles să judece acțiunea Mariei P. Uzunoff, contra lui Sterie A. Stereff ca o afacere comercială, urmează să se analizeze situațiunea părților din proces, după ce mai întâi se va arăta care lege va fi aplicabilă în speță, cea română sau cea bulgară întru cât Caliacra făcând odată parte din Bulgaria, s'a încorporat mai târziu prin anexiune la teritoriul Dobrogei Românești;

Considerând că, după cum o lege nouă privitoare la fondul dreptului, nu ar putea fi aplicată faptelor din trecut, spre a lovi în drepturi câștigate, fără ca binele social rezultat din legea nouă să fie cu mult inferior răului pricinuit prin retroactivitatea ei și fără a produce o mare turburare în sânul societății, făcând ca tocmai legea creată pentru a apăra drepturile cetățeanului, ea însăși să le nesocotească; tot pe aceleași considerațiuni, Curtea se bazează pentru a susține că, și drepturile private, anterior câștigate de locuitorii unui teritoriu ce se anexează, rămân intacte și guvernate de legea sub care au luat naștere, în speță de legea bulgară;

Considerând însă că, nu tot astfel va fi și cu legile de procedură și de competență, pentru care retroactivitatea nu-și are aplicarea, părțile neputând invoca un drept câștigat în privința formelor și jurisdicțiunii create într'un interes public, când știut este că, interesul individului trebuie să cedeze aceluia al societății ori de câte ori binele general îl reclamă sau ordinea publică;

Că, dar, în această materie legea română este aplicabilă;

Având în vedere că atât din actele dela dosar când și din desbaterile urmate astăzi în instanță se recunoaște că intimatul Sterie A. Stereff exercită profesiunea de bancher în mod obișnuit;

Că, legiuirea comercială bulgară prin art. 280 (art. 3 legea com. română) consideră ca operațiuni comerciale operațiunile de bancă și zarafie, iar art. 281 arată că toate operațiunile unui comerciant privitoare la exercițiul și susținerea comerțului său sunt socotite de operații comerciale;

Că, dar, în privința intimatului Sterie Stereff este cert că operațiunile ce face sunt comerciale și în consecință și depozitul ce a primit;

Considerând că, și pentru depozitarul Gh. Uzunoff, dacă la început depozitul a putut avea caracterul unui act civil, mai târziu însă, din împrejurarea că deponentul prin actul scris, atașat la dosar, consimțind ca depozitul să garanteze operațiunile comerciale de antreprenor al unui oare-care Cuciucoff, a devenit și el comercial ca un accesoriu al operațiunilor antreprenorului, garantate prin zisul deposit.

Considerând că, chiar următor acestei garanții Sterie Stereff a și acționat pentru suma de 20.000 lei pe Cuciucoff și pe garantul Gh. Uzunoff.

Că, dar, afacerea prin garanția arătată mai sus, devenind comercială și pentru Gh. Uzunoff este comercială și pentru moștenitoarea lui ca un *ayant cause* al acestuia;

Considerând că, dacă prin imposibil schimbarea naturei depositului nu i-ar da caracterul de act comercial, încă după dispozițiunile legii bulgare din art. 286 (art. 56 și 803 c. com., român), când actul este comercial numai pentru una din părți, în speță, fără discuțiune pentru intimatul Sterie Stereff, acțiunea ce derivă din el este comercială și de competența jurisdicțiunii comerciale;

Considerând că, afară de aceasta, având în vedere și art. 283 din legea bulgară care prevede că fiind îndoială asupra naturei afacerii, ea trebuie considerată ca comercială și pentru acest motiv, încă acțiunea urmează a fi considerată ca atare;

Că, astfel fiind și întrucât, în asemenea materie, art. 904 c. com. român prevede că, termenul de apel este de 30 zile dela pronunțarea sentinței dată

contradictoriu, și, în speță declarațiunea de apel este făcută la 17 Iulie 1914 iar sentința pronunțată de tribunal în ziua de 30 Mai 1914, apelul este deci făcut peste termenul prevăzut de lege și urmează a fi respins ca tardiv.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Hagiescu-Miriște, respinge ca tardiv apelul.

Semnați: A. Bârsescu, I. Hagiescu-Miriște, N. C. Penculescu,
Dem. T. Moscu, C. Climescu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN ROUEN

20 Decembrie 1913

HOTĂRĂRE INTERLOCUTORIE SAU PREPARATORIE. — COMPARIȚIE PERSONALĂ. — CREANȚĂ. — PREJUDECATĂ FONDULUI. — ART. 160 PR. CIV. ROM.

AUTORIZAȚIA FEMEII MĂRITATE. — DATORIE. — ALIMENTE. — CREDITOR. — BUNĂ CREDINȚĂ. — ART. 197 C. CIV.

1° Constitue o hotărâre interlocutorie iar nu preparatorie, hotărârea care ordonă o comparație personală după cererea unei părți, atunci când această măsură e de natură a permite tribunalului de a conchide la validitatea sau nulitatea creanței invocată de reclamant.

2° Obligațiile alimentare contractate de o femeie măritată fără autorizația soțului nu sunt valabile decât dacă au fost absolut indispensabile pentru a i procura mijloacele de subzistență de care ar fi fost lipsită din cauza bărbatului său. Mai mult decât atât, trebuie ca aceste angajamente să fi profitat comunității și ca creditorul să fi fost de bună credință.

(*Bull. des sommaires*, 914. 2. 34.)

Observațiune. — Femeia măritată este în genere considerată ca având mandat tacit dela bărbatul său pentru cheltuelile casnice ale gospodăriei, și după împrejurări, chiar în privința cumpărăturilor de proviziuni sau mărfuri necesare profesiunii sau comerțului bărbatului său. Pand. fr., *Marriage*, 1, 1850, 1851; Aubry et Rau, IV, § 441, p. 637, nota 1; Laurent, XXII, 105 urm., 142 și XXVII, 386 urm. Tot în acest sens este și jurisprudența română. V. C. Craiova, *Dreptul* din 1896, No. 34. Unele legislații străine admit în termeni expresi acest mandat tacit al femeii. Noul cod german prevede că femeia are datoria și obligațiunea de a conduce gospodăria comună. Alte legislații au mers până a fixa suma cheltuelilor ce poate să facă femeia. (V. de ex. *Landrecht*, cant., Schwytz, II, 33; *Handf.*, cant. Friburg, § 27; *Landrecht*, Hamburg, II, 8, 1, etc.). Această soluție este însă arbitrară, pentrucă totul atârnă în specie de averea și pozițiunea soților, V. D. Alexandresco, t. V, pag. 318, nota 5.

S. R.